

B. C. D.
DISSERTATIO PHILOSOPHICA
DE
BONITATE
DIVINA
IN MALIS PHYSICIS
CONSPICUA,

QUAM,
CONSENT. AMPLISS. FACULT. PHILOSOPH.
IN REGIA ACAD. ABOËNS.

PRÆSIDE

VIRO CELEBERRIMO

D^N. M^{AG}. IOHANNES
KRAFTMAN,

MATH. PROF. EXTRAORD.

PRO GRADU,

Publice ventilandam sistit

JOHANNES GABR. BERGMAN,

SATACUNDA - FENNO.

IN AUD. MAJOR. D. XXII. JUNII ANNI MDCCLVII.

H. A. M. S.

ABOË, Impressit Direct. & Typogr. Reg. Magn. Duc.
Finland. JACOB MERCKELL.

per Mag. Bergman

KONGL. MAJ:TS
TRO - MAN och VICE PRESIDENT
WID DESS OCH RIKSENS HÖGLOFLIGE HOF-
RÅTT I STORFURSTENDÖMET FINLAND,
HÖGWÄLBORNE HERREN

HERR J O H A N
LAGERFLYCHT,

NÄDIGE HERRE.

Efter et bekymmerfamt öfwerwågande, frambär jag i djupaste ödmjukhet til *Högwälborne Herr Vice Presidenten* desse få blad, som innehålla en kort afhandling om Guds godhet, hwilken yttrar sig under de wedermödor menniskian här i tiden år utfatt före.

Min djerfhet härutinnan, har förment sig wara urfäktad igenom *Högwälborne Herr Vice Presidentens* Nåd och widt bekante Ädelmod, äfwen ock igenom den besynnerliga ynnest och wänskap, *Högwälborne Herr Vice Presidenten* behagade städse

yttre

yttra för min i lifstiden wärdaste Morbroder, hwars
hulda förordnande jag endast och allenast bör til-
skrifwa min fortkomst.

Anse altderföre *Högwålborne Herre*, mit men-
lösa företagande med wanlig Nåd, samt unn mig
den stora heder, at få tekna et så högförtjent
Namn til prydnad för detta ringa arbete.

Min staplande tunga skulle snart afstanna, om
jag försökte, at föreställa widden af min brinnan-
de wördnad.

Allmagten upskjute den dagen til senaste tider,
då *Högwålborne Herr Vice Presidenten* lemnar förgån-
geligheten, och låte de många wälsignelser, som
så allmänt utmanas öfwer *Högwålborne Herr Vice
Presidenten* såsom en Pelare för Rättwisa, göra
Hans lefnad långwarig, fäll och ljuslig ! Fram-
leswer med djupaste wördnad

HÖGWÅLBORNE HERR VICE PRESIDENTENS

Allerödmjukaste tjänare

JOHAN GABRIEL BERGMAN.

Admodum Reverendo atque Praclarissimo Domino

M^{AG.} MICHAELI
LEBELL,

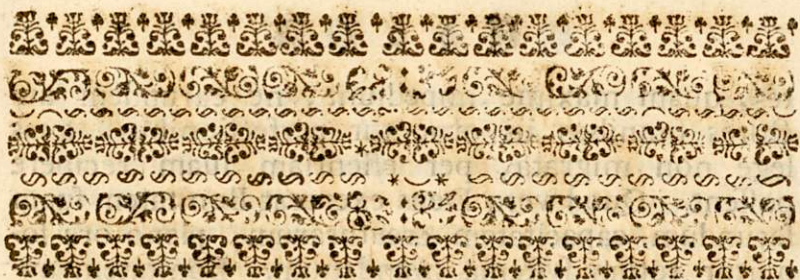
Ecclesiarum Ulsbyensium atque Biörneburgensium
PASTORI & PRÆPOSITO meritissimo, Scholæ
Trivialis ibidem INSPECTORI adcura-
tissimo, Patrono atque
NUTRITIO PROPENSISSIMO.

Iniquum sane foret, VIR Admodum Reverende, nisi
oblata hac occasione, me totum in ære Tuo esse publi-
ce significarem. Tot enim tantaque apud me collocasti
beneficia, quot & quanta maxima esse solent. Mibi
proinde nil gratius, nil optatius esset, quam ut venera-
bundæ mentis meæ explicare possem recessus, & palam
profiteri, quantum Tibi Nutritie Propensissime, debeam.
At nullibi verba Te digna, maximisque Tuis beneficiis
responsura, invenio. Omnia igitur pia ac singulari
veneratione ad urnam usque veneror, & in gratissi-
mi animi signum, devota mente Tibi offero fructum hunc
istius temporis, quo mibi licuit, favore Tuo, huic Lyceo in-
teresse. Adspice hasce pagellas nativa Tua i. e. sere-
na fronte, & perge, qua cæpisti memet beare gratia.
Interim ut vivas, VIR Admodum Reverende, in multos
annos salvus ac omnigena cumulatus felicitate in Ecclesia
& Reipublicæ emolumentum maximum, vovet vovebitque

Admodum Reverendi NOMINIS TUI

cultor humillimus

JOHANNES GABRIEL BERGMAN.

§. I.

Commentaturi, sub clementi
Dei auspicio, de Bonitate Divi-
na in malis physicis conspicua,
paucis in antecessum explicabi-
mus terminos, qui in fronte
dissertatiunculæ nostræ compa-
rent. Bonitas itaque Divina,
prouti relative spectatur, nobis
est perfectio Dei infinita, qua facilis est ad confe-
rendas creaturis omnes perfectiones, quarum sunt
capaces. Per se vero clarum est, quod hæc ipsa
capacitas determinetur, vel per essentiam & na-
turam rerum limitatam, majores perfectiones re-
spucentem, vel, si creaturæ fuerint moralitatis ca-
paces, etiam per earundem relationem ad sanctis-
simam legem Dei. Actiones enim legi repugnan-
tes,

tes, quam maxime impediunt, ne earundem auctores omnibus iis ornentur perfectionibus, quas lege non migrata, per essentiam suam recipere possent. Quod vero Deus exerceat Bonitatem suam secundum capacitatem creaturarum, pleno ore loquitur totum systema mundanum. Bonitatem autem Divinam esse ampliorem erga homines, quam alias creaturas visibiles, vel inde liquet, quod illorum capacitas non solum major sit, quam harum, verum etiam, quoniam hæ tanquam media ad homines referuntur, ut iisdem, vel directe vel indirecte pro illarum natura, utantur. Qui enim rite attendere vult sapientissimam rerum atque finium subordinationem, is omnino fatebitur, nil contemnendum esse. Verum ne multitudine dicendorum obruamur, animum in præsentī dirigere lubet, ad Bonitatem Divinam in malis physicis conspicuam. Hac vero in consideranda, illud utique observandum est, quod hic non adeo respectus perfectionis hominum physicæ, verum imprimis moralis habendus sit, cum multa nobis apparere possint duriora, ratione habita ad illam, relata vero ad hanc non item.

§. II.

Illæ, quibus hac in fragilitate obruimur calamitates, mala physica appellamus. Actualitatem horum ex malis moralibus derivandam esse, assequitur ratio, revelatio autem extra omne dubium ponit.

ponit. Ratione hominum, prouti probi vel improbi fuerint mala hæc physica consideranda sunt, vel ut pœnæ, vel tanquam motiva virtutum, quamvis neque negemus, mala physica, utriusque vices sustinere penes hominem improbum, quoad resipiscendi locus ipsi est concessus. Sunt vero mala hæcce diversi generis. Alia enim, ex malis moralibus necessaria atque naturali connexioneprofluunt: sic e. g. intemperantia varii generis mala physica secum connexa habet. Alia iterum originem debent effectibus naturalibus, ordine rerum ita constituto a sapientissimo Gubernatore, qui ab æterno prævidit, quo quis progrediretur, ut tali afficeretur malo. Hujuscemodimala sunt plurimæ morborum species, terræ motus atque inundationes, naufragia, incendia, annonæ difficultas &c. Sunt denique mala physica, quæ nec commodè dici possunt resultare ex malis moralibus, neque in naturæ cursu fundari, verum peculiari directione Divina immittuntur: quorsum referas memorabilem Jerobeami punitionem I. Reg. XIII. v. 4. plagas Pharaonis, calamitates Jobi, &c. Licet autem indubium sit, quod ratio malorum physicorum variet modo recensito, simul tamen necessum habemus fateri, quod non raro quædam mala physica occurrant, quæ quidem non adscribenda esse classi primæ perspicimus, at cuinam ex posterioribus, illud determinare non valemus. Inprimis, cum quædam mala physica, quæ nobis apparent miraculosa, rationem tamen suam habere possint,

in rebus naturalibus, quamvis eandem in casu quovis particulari expiscari nequeamus, ignoratis viribus & modis agendi rerum. Fundamentum asserti subministrat ipsa experientia, qua constat plurimas olim latentes malorum physicorum causas esse detectas, indefesso naturæ scrutinio, quarum exempla passim prostant.

§. III.

Properantes ad institutum, necesse est, ut illis occurramus, qui crudelitatis Deum inculant ob immissionem malorum physicorum. Abeant vero ejusmodi convitia impietatis plena. Mala enim hominum physica non sunt duriora, quam finis illorum primarius requirit, qui absolvitur vindicatione læsæ Majestatis Divinæ. Nam, finge Deum indifferenter sese habere ad transgressionem legis suæ, hoc num aliud esset, quam Eum injustum pronuntiare, aliumque ipso perfectiorem admittere? quod implicat. Nulli quippe defectus, limites nulli, in Deo utpote Ente perfectissimo concipiendi sunt: qua itaque fronte justitia Eum privare cupiunt? Nec quidquam bonitati Divinæ derogat hujuscemodi justitiæ rigor. Sunt enim omnia attributa Divina parallela atque ita harmonica, ut singulis æqualis h. e. infinita competat perfectio. Quo respectu, etsi Deus ardentissima voluntate velit felicitatem creaturæ rationalis non potest non
ita

ita sua distribuere beneficia, ut ubique habeat rationem gloriæ suæ infinitæ. Nam cum amore suo immanenti proprias adprobat perfectiones, hinc non potest ferre mala moralia, & perfectionibus illos ornare, qui concessis bonis turpiter abutuntur. Ponamus ulterius, Deum vi bonitatis suæ posse condonare migrationem legis, nulla interveniente pœna; unde quæso mortales certi redderentur de sanctitate Divina? annon semper dubii hærent, num serio averfaretur malum nec ne? Annon licentia aspernandi legem hinc nimis cresceret? Nulla igitur hic crudelitatis species, nullus justitiæ & bonitatis conflictus apparet: verum contra, deprehensuri erimus perplurima Providentiæ atque bonitatis specimina, si ad finem malorum physicorum secundarium respiciamus, qui consistit in promovenda perfectione hominum morali.

§. IV.

Si quid, certe hoc illustrissimum est Bonitatis Divinæ documentum, quod corpus humanum, artificium illud prorsus incomparabile, in quo eminentia legum Hydraulicarum, Staticarum, Opticarum & Mechanicarum comparet plane stupenda, ita constructum sit, ut non solum possit sustinere plurimas molestias atque injurias, quarum incapacia sunt præstantissima artificia humana, verum etiam, sub jugo asperrimarum ægritudinum, non

raro diu persistat. Immo, quod prorsus singulare est, si quid adversi accidit, vi intrinseca atque organis propriis depellere, mutasque partes laesas restituere conatur. Ornatum est corpus nostrum fibrillis discurrentibus, per totam suam superficiem, ut earundem ope dolorem mali statim percipiat, eidemque simul tempestive occurrat. Verum ne hocce negotium segnius perficeret, placuit insuper sapientissimo Conditori, etiam hanc ob causam imprimere nobis horrorem mali, conjunctum cum flagrantissimo studio conservationis. Secus enim si fuisset, cum protoplastis desisset genus humanum. Et sicut anima nostra ob carèssimum vinculum participat incommoda cum domicilio suo; ita etiam varias nacta est facultates, quibus rite excul-tis, media haud raro apta & sufficientia propellen-dis plurimis malis invenire, & de eorundem præstantia dijudicare potest. Memoria nobis prospexit Optimum Numen, ut etiam illius beneficio non solum ea in mentem revocemus & fugiamus, quæ nobis antea mala intulere, quoties eadem in iisdem circumstantiis posita esse cernimus, verum etiam, ut, malis præoccupati, remediis pristinis, si quæ fuerint, uti sciamus. Annon enim tempus succurrendi sæpissime penitus evolare, si de novo semper excogitanda forent remedia, oblita methodo pristina eluctandi eadem. Veneranda etiam in eo est Providentia Divina, quod mala, quæ necessaria connexionem resultant ex actionibus legi contrariis, qua partem saltem præcognosci possint

eum certe in finem, ut tali cognitione, si nostri cura tangeremur, eo facilius abstinemus a transgressione legis. Contra vero, illa plerumque latent, quæ nexui rerum implicantur, ut eo prudentius omnes nostras actiones instituamus, & ne imminens malum ante diem, animum dolore afficeret. Tota quippe vita, tum foret metus & tristitia, cum in hominum potestate semper non esset eadem declinare.

§. V.

SI motiva, quæ mala physica præbent emendandæ vitæ, rite pensitantur, nullum est dubium, quin amplissima Bonitatis atque Sapientiæ Divinæ indicia inveniantur. Fieri enim non potest, quin homo malis physicis vexatus, perfectionique status sui, naturali nisu studens, ea remove cupiat, si modo sanæ mentis compos esse velit. Malorum vero physicorum tedium diminuere, iisdemque in posterum, quantum fieri potest, ansam præscindere, nequit, nisi explorando causas, sine quibus non existerent. Quas autem, cum haud raro proxime, semper vero ultimato perspicit esse mala moralia, quid ergo convenientius naturæ humanæ foret, quam summo prosequi odio mala moralia, teterimas nutrices tot flagellorum perpeffu asperrimum. Propriæ enim referat culpæ, si non assequatur felicitatem hujus vitæ veram, vilipensis motivis

tivis, quæ mala physica suppeditant. En! igitur abyssum bonitatis veræ infinitæ, quæ nil attentare intermittit, quo intensissimum suum creaturis benefaciendi studium declarare possit. En! amorem Sapientiæ regulis amicum, qui tædiis & ærumnis conatur procurare nostra commoda, quando beneficia ejus nil efficere valent. En! ut verbo dicam, Providentiam sapientissimam Benignissimam. Quot & quibus modis mala physica ansam aperiant emendationi vitæ peccantium, haud obscure liquet, ficta eorundem absentia. Bone Deus! quam larga dum foret prævaricationum messis. An honesti & turpitudinis nomina innotescerent? An conscientiæ stimuli? An se peccati reos ducerent mortales? Quis & qualis cultus Numinis? Quis denique eventus generis humani? Ad hæc quæstiones quid reponendum sit, statim occurrit deliberanti præsentem mortalium conditionem. Gementes enim sub iugo malorum physicorum sæpe intolerabili, eadem nihilofecius crebris exaggerant malefactis, & quod inhumanum putares, vix liberati ab iisdem, præcipites ruunt in idem vitium, cui similis adhæret passio. An in ficto illo statu, magis expectare posses a rationis dictamine, quam dum mala existunt, & rationi nulla fere potestas conceditur, jure meritoque ambigimus. Eo vero fortiora motiva, nec non aptiorem ansam emendandæ vitæ mala physica præbent, quo certius constat, homines nunquam adeo illis obrui, ut omnibus in ceteris careant beneficiis Divinis. Hinc non
solum

solum adiguntur, verum etiam alliciuntur nuntium mittere vitæ sceleribus contaminatæ. Mentē igitur privatus est, qui non intelligit, quam sapienter Deus, immissione malorum physicorum hominum commoda opitulatur.

§. VI.

Sunt etiam argumenta Bonitatis Divinæ, ratione exempli & admonitionis, quam aliis, mala physica non adhuc sentientibus, præbent. Etenim commonent illos, ut evitent ea, quæ similia penes alios caussantur incommoda. Veneramur hic Summi Conditoris Bonitatem atque Sapientiam, quibus non solum vult nostram felicitatem, sed etiam utitur mediis ad hunc finem perducendis, naturæ nostræ congruis. Cujusque enim propria constat experientia, quod repræsentatio mali physici semper est motivum nolendi actionem, unde malum repræsentatum oritur. Cum itaque homines vident mala alicui gigni ob malum morale, annon hoc infinitæ Bonitatis est indicium quod mortales illam nacti sint naturam, ut malum illud morale, reluctantē haud raro cupiditate prava, infectum relinquere possint, modo donis suis naturalibus rite uti velint? Vah! igitur pertinaciam illorum prorsus execrabilem, qui invitamentis hisce Divinis, ad meliorem frugem deducturis, surdas præbent aures. Vah! brutis deteriores. Hæc e-

nim solo nisu conservandi capta, sæpe non nisi vi maxima ad ea obeunda coguntur, quæ aliis damna intulisse videntur. Desinas igitur impio dente rodere irrogationem malorum physicorum, cum in iisdem compareant Gubernationis Divinæ vestigia malis certe obicem positura, si eadem, qua decet mentis veneratione perpendere grave tibi non duxeris.

§. VII.

Sed exaudire mihi videor, quod probi, quorum vita est integra, nihilofecius plurimas patiuntur calamitates. Est fateor hæc spina, quæ priscos pupugit, multorumque animos hodiernum vexat, sed immerito. Nisi enim omnia nosmet fallant, forte probis non tam bene foret, quamdiu in hac imperfectione vivunt, ac primo obtutu videretur, si omnibus carerent malis. Hi enim etsi animum a malo morali avertere student, nihilominus luctantur cum peccati radice atque fomite penes ipsos adhuc superstitæ. Quod si jam semper cumularentur fato prospero, annon facile latitans fomes inflammari posset sensuali bonorum titillatione? quo facto intellectus paulatim mitteret cogitationes sacrationes, inque sensualibus hæreret atque ita voluntatem in transversum abriperet. Contra autem, afflictiones, irritamenta ejusmodi naturæ corruptæ debilitant, nec non remonent scrupulos, qui

qui alioquin facile exoriri possent circa iustitiam ac sanctitatem Divinam. Taceo, quod virtutes proborum, calamitatibus tanquam cote acuantur. Hisce enim discunt ad aram clementiæ Divinæ, precibus, quæ non nascuntur in labris, verum prodeunt ex imo pectoris recessu, confugere, humilitatem sectari, strenuam patientiæ & probitati operam navare, solum in Deum fiduciam collocare, qui novit, vult atque valet succurrere illis, fluxaque hujus vitæ bona non expetere, cum nunquam satiare possint desiderium, quo feruntur ad obtinendam interruptam felicitatem. Hisce coruscantes virtutibus, manifestum est probos gaudere felicitate solida atque firmissima, cum Deum Summum Bonum venerantur, qui præstantioribus bonis defectus eorum supplere potest. Hinc non sua verum perversa aliorum opinione sunt infelices. Noli denique contrahere rugas ideo, quod iisdem sæpe premantur incommodis probi atque improbi, verum perpende hæc talia esse, quæ pluries arceri nequeunt, nisi naturæ leges suspendantur, quo medio uti tam frequenter ac opus foret, sapientiæ Divinæ non est conveniens.

§. VIII.

Nec minora Bonitatis atque sapientiæ Divinæ vestigia in eo fulgent, quod improbi semper non subiaceant fortunæ adversæ. Si enim perpe-

tuo conflictarentur cum calamitatibus gravioribus, an perducerentur ad meliorem frugem? certe probabile videtur, quod continui ipsorum dolores deturbarent prorsus mentem. Quid, quod eo facillime perducerentur ad suspiciendum Deum, utpote ens crudelissimum, omnique bonitate vacuum: & quemadmodum una anomalia alteram excipit, ita hinc magis magisque animum a Deo averterent, & auctis calamitatibus, in continua desperatione fenescerent. Nec putandum, uti vulgo fit, illos maxima florere felicitate. Est enim vita eorum semper conjuncta cum intrinseco metu, curis innumeris atque conscientiae morsu. Addam & hoc, quod bona eorum apparentia sæpissime magni æstimentur. Observandum denique, quod Deus justitiam suam, qua totum suum rigorem, non exerceat hac in vita, verum bonis allicere vult flagitiosos, ut se ad frugem bonam recipiant (§. VI.). Cumulati vero sic prospero successu, & non resipiscantes, nullum est dubium, quin *conserventur ad diem perditionis & iræ.*

§. IX.

Licet ex adductis clarum sit, quod mala physica interpellando & corrigendo graviora mala, plurimis bonis locum aperiant, placet tamen ulterius idem ostendere, considerando unum alterumve malum physicum. Inter mala hæcce dictitante

S. Scri-

S. Scriptura referenda est primævæ fertilitatis imminutio, qua terra ob lapsum protoplaſtorum affecta eſt. Respondet autem hujusmodi dispositio Divina, optime moribus hominum corruptorum, qui perquam negligentes ſunt officiorum Deo, ſibi & aliis præſtandorum. Neque alia re magis in ſtatu præſenti permoveri potuerunt ad ſcrutinium rerum naturalium, quæ prædicant infinitas Summi Conditoris perfectiones, quam dum vident ea, quæ vitæ ſuſtentioni & commoditati inſerviunt, comparari non poſſe, niſi diligenter naturæ librum evolvant. Finge terram ſuas gazas ſine ulla moleſtia hominum porrigere, annon corpora eorundem tabe, rubigine atque turpi otio corriperebantur? Nam procul dubio hoc deliderium, hoc opus dum foret, ſaginando corpus, voluptatem ſenſualem unice procurare. Cumque innumera morborum genera originem debent luxui atque neglectæ corporis exercitationi, nullum eſt dubium, quin genus humanum pluribus afficeretur morbis, quam in præſenti ſtatu. Subminiſtrat etiam hæc aſperitas terræ, innumeras occaſiones diſpellendis animi tenebris. Hinc e. g. neceſſum fuit expiſcari non ſolum indolem diverſarum terræ ſpecierum, verum etiam præſtantiam, origines, natales, creſcendi modum, effectum aquæ, aëris, caloris, frigoris, verbo omnium quæ vel inimica, vel proficua ſunt fertilitati. Eſt hæc ſoli dispositio, ampliſſima occaſio inveniendi instrumenta, machinas & artes, in quibus ſagacitatem

mentis humanæ sapissime admiramur. Hac, usus rerum nobis abjectissimarum detecti sunt, unde innotuit, etiam vilissima certo usui & fini esse destinata. Ita vero excultis animi atque corporis donis, tanquam certo enumerato pretio, e terræ gazophylacio, non solum vitæ necessaria, verum commoditati inservientia, redimuntur. Neque ulla nobis subest causa querendi, quod terræ proventus non sint semper æque largi, quodque terra interdum quasi eludat nostros labores, nostramque industriam. Experientia quippe constat, quod annonæ ubertas multo frequentior sit ejusdem difficultate. Unde liquet, maximam copiam frumenti posse temporibus iniquioribus superesse, nisi multiplici luxuria dilapidaretur. Inprimis cum solita frumentorum genera, diutius conservari possint, quam semina reliquorum vegetabilium, eum certe in finem, ut nobis alimento essent tempore famis, qua in re, non possumus non venerari singulare Bonitatis atque Providentiæ Divinæ vestigium, Pariter providæ Dei curæ referendum est, quod una regio plerumque alterius inopiæ succurrere possit. Quid, quod, plurimæ vegetabilium species, in regionibus annonæ caritate oppressis, crescunt, quæ esuriem sedare valent, modo justa eorum accedit notitia. Est etiam hoc bonitatis Divinæ indicium, quod ista vegetabilia, quæ hominum victui sunt destinata, quæque viribus & salubritate reliqua antecellunt, ubique fere terrarum crescere possint, majoresque præ ceteris sustinere injurias, & sæ-

& sæpe admirabilem in modum propagari. Habemus denique providentiæ Divinæ beneficio perplurima media, quibus varia eorum impediri & corrigi possunt, quæ sæcundiori terræ proventui obstare solent. Nec dubitandum, quin longe majorem eorundem copiam consequuturi erimus, modo industriam nostram, in scrutandis rebus naturalibus, desiderari non patiamur.

§. X.

Verum quidem est, quod homini inest desiderium quoddam sciendi, sed probabile videtur, illud, in præsentī statu corrupto, aut penitus suffocari, aut ferri in objecta minus necessaria atque utilia, nisi quam plurima mala physica, ex quibus oritur necessitas, excitarent ingenia humana ad scientias excolendas. Notum quippe est, quod homines perversi, non raro facilius per motiva, ex rationibus extrinsecis & quidem violentis, quam intrinsecis, desumta, ducantur. Sic morbi, quibus premuntur mortales ansam subministrarunt excolendæ medicinæ, scientiisque cum eadem connexis. Aperuerunt vero hæ scientiæ nobis latissimum campum celebrandi infinitam Summi Numinis Sapientiam atque Bonitatem, sive consideremus vim, vias, methodos atque apparatus organorum, quibus natura utitur in averruncandis morbis; sive multitudinem remediorum, quæ contra eosdem e regnis naturæ peti possunt: sive quod non-

nonnulli morbi videntur invadere in quosdam, ut dein longiorem vitæ usuram ipsis concedant: sive denique, quod morbi maxime mortiferi, uti varioli atque pestis, plerumque non denuo aggrediuntur, quos antea vexaverunt. Par est ratio reliquorum malorum physicorum, nam tædiis & defectu impulsus sunt mortales suæ salutis prospicere. Hinc nulli labori, industriæ atque prudentiæ pepercerunt. Ita bella, naufragia, inundationes terrarum &c. ad florem plurimarum scientiarum contulisse dicenda sunt.

Atque sic manum de tabula. Tuum jam est C. L. tumultuarium nostrum in re ardua opus, mitiori perstringere censura. Angustia typi, ea, quæ fusiis circa nobilissimam hanc materiem meditati sumus, hisce circumscripta sunt limitibus.

SOLI DEO GLORIA !!!

